

El costat fosc de Manuel Valls, l'aposta de C's contra Ada Colau

L'«establishment» polític i econòmic de Barcelona ja ha mogut fitxa de cara a les eleccions municipals del 2019. L'objectiu és doble: evitar un segon mandat d'Ada Colau i frenar l'independentisme. L'aposta dels sectors d'ordre podria ser l'exprimer ministre francès Manuel Valls. Nascut a Barcelona el 1962 i fill de pare català, en els últims temps Valls ha destacat pels seus posicionaments públics crítics amb el procés. Defenestrat de la primera línia de la política francesa, ara Albert Rivera l'ha proposat per encapçalar la llista de Ciutadans a Barcelona. Però... qui és i què representa Manuel Valls, i què ha fet allà on ha governat?

Text: Xavier Espinet | Il·lustració: Jordi Borràs

Il·lustració: JORDI BORRÀS

La relació de Valls amb Barcelona és més aviat atzarosa i, malgrat el que s'ha dit als dos costats dels Pirineus, producte d'un relat ben interessat. A banda de ser un pur exemple de l'assimilacionisme francès, a Barcelona Valls ni hi viu ni hi ha fet vida mai. No la coneix realment, no s'hi ha interessat mai com hauria de fer-ho qui volgués, un dia, dirigir-la. El que coneix molt bé, però, és Ciutadans. Encara que a França Valls vulgui fer creure que es tracta d'un partit homologable a La République En Marche del president Macron, ell sap perfectament qui són, d'on vénen i què representen. També què necessiten. L'operació Valls a Barcelona, confluència d'un partit sense quadres presentables amb l'estratègia de retorn a la primera línia política tramada per l'exprimer ministre francès, és un afer arriscat. **Valls l'aventurer podria esdevenir l'incurable perdedor, cremant-se fatalment les ales amb noves desfetes.** Resseguint la seva trajectòria, de fet, podem veure com la derrota és una de les seves constants.

Professional de la política des dels 24 anys, Manuel Valls ha teixit una llarga i reeixida carrera que

l'ha encimbellat fins a esdevenir el primer ministre de França que es va nacionalitzar francès. No ha estat mai un home de rampells conceptuals ni de matisos crítics. **Ha estat un home d'acció orgullós de "parlar clar", dels que han sabut seguir l'estrella pròpia** rere els qui poden i saben, segur d'avançar-los un dia, segur de tenir raó, convençut d'aquelles dues o tres intuïcions que l'inspiren. Valls ha respirat sempre l'"air du temps" i ha bastit metòdicament la imatge pròpia, fent-se entenedor pel poble que s'hi reconeix i que, massa sovint, vol veure en els taurons una alternativa als mediocres. No és aquest, certament, un mal exclusivament francès, però és prou francès perquè França fes Nicolas Sarkozy president, i perquè Valls cregués possible que la França del 'marasme' i del 'bonapartisme' pulsional pogués encimbellar-lo a ell.

Recorrem quatre moments del 'cursus honorum' de l'home providencial. El Valls apparàtxik, el Valls batlle de ciutat 'sensible' de banlieue on regnà amb 70% d'abstenció, el Valls ministre de l'Interior de pols ferm i, finalment, el Valls primer ministre neoliberal a cops de decret. Tots quatre ens dibuixen aquest sarkozysta 'de gauche' que es quedà a mitja primària de la presidència. Qui ens creua ara la ratlla en direcció a Barcelona, amb mitja vida condormida i l'altra meitat per pair? Qui és aquest diputat i patriota francès, solitari fill de Sant Lluís, delerós de restablir l'ordre, al servei del sofert poble barceloní?

Reunió per donar suport als candidats del Partit Socialista de Belfort per a la segona volta de les eleccions legislatives 2012: Manuel Valls. / COMMONIST

La dreta via de l'incansable 'Manu'

Al 1980, Valls estudiava a la universitat i ja sabia què volia ser de més gran: **president de la República francesa**. Se'n recorden prou bé els seus dos amics inseparables de per vida: Alain Bauer, criminòleg expert en videovigilància i desplegament policial i assessor de Sarkozy en seguretat nacional, i Stéphane Fouks, assessor en comunicació política de Dominique Strauss-Kahn i vicepresident d'Havas, primer grup publicitari de França. Per a ser president, però, cal posar-s'hi molt d'hora. Amb Bauer i Fouks, Valls s'aixopluga dins del [corrent 'rocardià'](#) del Partit Socialista francès, fins a formar part, el 1988, del gabinet ministerial del primer ministre Michel Rocard, el millor enemic de Mitterrand. Valls és un 'rocardià' de la darrera hora, de quan aquest corrent intern ja no té res a veure amb la nebulosa ideològica de vint anys enrere, on s'hi trobaven posicions molt més heterodoxes i esquerranes que les que Valls defensarà durant tota la seva carrera política. Des del començament, Valls i el seu petit cercle cultiven el **liberalisme econòmic, l'autoritarisme polític i una aversió sincera per l'esquerra socialitzant**.

Quan el primer ministre Lionel Jospin el crida el 1997 per esdevenir el seu cap de premsa i comunicació, Valls ja és un 'dircom' excel·lent, un autèntic expert del verb performatiu, de la política espectacle i dels mitjans de masses, a qui sap imposar l'agenda pròpia. Com ho ha fet i ho farà sempre, treballa incansablement i sorprèn sovint pels seus bons resultats. **No solament sap cuidar i ampliar les xarxes de fidelitats i de favors:** també sap passar sempre primer i ocupar els buits que altres deixen.

Valls cultiva el liberalisme econòmic, l'autoritarisme polític i una aversió per l'esquerra socialitzant

De 2001 a 2011, Valls viu a l'ombra del partit. Batlle i diputat de 'banlieue', és a l'ala dreta del PS, bastant marginalitzat i poc conegut. El 2005, durant els grans disturbis de les banlieues, Valls és l'únic batlle socialista que aprova la mà dura del ministre de l'Interior d'aleshores, Nicolas Sarkozy. Arribat a la presidència, Sarkozy se'l voldrà fer seu. Li proposarà fins i tot de formar part del seu govern d'obertura. Valls rebutja. **La seva missió és refundar el PS**, canviar-li el nom, purgar-lo de les 'concepcions del segle XIX'. 'Strauss-kahnià' de convicció, [l'escàndol sexual del Sofitel de Nova York](#), que acabarà comproment totas les expectatives presidencials de l'excap de l'FMI, li obre les portes de les primàries socialistes del 2011, a la fi del turbulent mandat de Sarkozy. Valls entén que serà una convocatòria molt seguida pels francesos, i s'hi aboca per a fer-s'hi un nom.

D'aquestes primàries, pròleg a la presidència de François Hollande, n'emergeixen dos joves valors: Manuel Valls (un 5,6%) i Arnaud Montebourg (un 17%), representants respectius -tot i que no exclusius- dels corrents de dreta i esquerra secularment oposats dins del PS. **Vençut en les primàries, Valls serà el primer a sol·licitar el vot per a Hollande** i aquest li demanarà, personalment, que dirigeixi la seva campanya electoral. Valls desplega el seu talent i aconsegueix fer de François Hollande una força tranquil·la per a uns, un presidenciable normal per als altres i un "enemic de la finança" per als més desconfiats. Valls serà nomenat ministre de l'Interior l'any 2012. Montebourg acabarà sent titular de l'impotent ministeri del "redreçament productiu".

L'aprenent de Sarkozy

És ben conegut que el ministeri francès de l'Interior és una funció acceleradora de curses cap a la presidència i secularment ocupada per franc maçons. Valls aprofita la gran exposició mediàtica que suposa el Ministeri de l'Interior per reforçar les seves ambicions. Com el mestre Sarkozy, Valls

l'hiperactiu és a tot arreu, acumula visites i temps d'antena. **Promou la seva línia dretana**, dins i fora del partit, i pren cura de les seves tropes: augmenta i reorganitza el desplegament d'efectius policials, **reforça els serveis d'intel·ligència** i, malgrat la promesa electoral d'Hollande, rebutja tota fiscalització dels controls policials per criteris ètnics. Valls manté, de fet, unes relacions excel·lents, fetes de respecte mutu i d'una certa confluència ideològica, amb el sindicat policial majoritari Alliance, proper, d'altra banda, a les tesis de l'extrema dreta francesa.

Hollande, com gairebé sempre, deixa fer, i el Valls 'premier flic de France' pot lliurar els seus combats. Combat contra el 'laxisme' de la ministra de justícia Christiane Taubira. **Combat contra el 'laxisme' en matèria d'immigració. Combat contra els gitanos de l'est**, els quals, segons l'interessat, ["han de tornar a Romania o a Bulgària"](#) perquè "tenen maneres de viure extremament diferents de les nostres" i "no volen integrar-se en el nostre país per raons culturals". Aquestes posicions li suposaran, naturalment, la **simpatia de bona part de la dreta i de l'opinió franceses**, però també li valdran les dures crítiques de la 'gauche morale', la perplexitat de l'electorat socialista i la responsabilitat d'haver contribuït a l'augment de les tensions dins del PS, tot minant l'entesa i el pacte de Govern amb Els Verds.

Mentre és ministre d'Interior d'Hollande, augmenta i reorganitza els efectius policials i els serveis d'intel·ligència

Valls, però, es deu a la seva línia. Ja havia decretat el 2012 la **brutal operació Cèsar** per desallotjar els militants ecologistes que ocupaven els terrenys destinats [al polèmic nou aeroport de Nantes](#). El dispositiu és contundent, la resistència dels ocupants s'organitza i la gendarmeria hi perd els papers. L'afer divideix el país. Tant Hollande com el primer ministre, Jean-Marc Ayrault, exbatlle de Nantes i fervent promotor del projecte d'aeroport, demanen a Valls que aturi l'operació perquè temen que s'hi produeixin víctimes mortals. Valls ho atura, però a contracor i, encara avui, creu que no s'hauria d'haver suspès. Valls entenia i entén que el desallotjament 'manu militari' dels ecologistes és una qüestió de principis. Ni l'Estat, ni cap de les seves atribucions no poden ni han de ser mai discutides. És un afer de civilització. I de cultura política, naturalment. **Valls representa el PS d'ordre que ha trencat completament amb la identitat històrica del partit, i de l'esquerra en general**. L'arrogància i els gestos forts amb què Valls despatxa els afers d'ordre no són només una qüestió de formes de l'home que es vol providencial i far enmig de la tempesta. El respecte absolut a les decisions de l'autoritat estatal constitueix, per a Valls, el sòcol de la comunitat política, la base del pacte social.

Habitants d'una banlieue de Marsella / KLIMA

Valls avorreix els contestataris i tem els radicalismes ideològics, vinguin d'on vinguin. Pel que fa a l'extrema esquerra, però, li reserva una atenció particular. Una atenció nodrida, en molt bona part, pels informes que els serveis d'intel·ligència francesos adrecen a Interior. El Valls ministre creu en l'enemic íntim i en la internacional del desordre i en rep regularment informació reservada; dels 'black-blocks' als altermundialistes, dels suposats [agitadors de Tarnac](#) i de tota mena de nòmades més o menys polititzats.

“Posa-m'hi alguns 'whites' més”

Ni a Interior ni com a primer ministre, Valls no oblidia la seva experiència de batlle d'Évry, ciutat ben representativa de la problemàtica històrica de les ['banlieues' franceses](#). Valls s'hi esmerça a restablir-hi l'ordre i la seguretat i, com altres batlles de 'banlieue', comparteix el diagnòstic dels mals que minarien les ciutats populars franceses: la guetització, les màfies de la droga i l'islamisme. **Pel que fa a la guetització de les 'banlieues', és ben cert que Valls voldria veure-hi “alguns**

‘whites’ o ‘blancos’ més”, com va dir en una [frase desafortunada](#) que li valgué denúncies d’associacions antiracistes, finalment desestimades per la justícia. Si bé Valls ha denunciat diverses vegades l’apartheid social que ha configurat les ‘banlieues’, ho ha fet sense qüestionar-ne ni la responsabilitat de les institucions ni la de les polítiques econòmiques dels darrers decennis. Reduïda la ‘banlieue’ a una variable d’ordre públic, Valls hi tem el perill de la conjunció de dos mons que hi són en plena expansió: les màfies de la droga i el salafisme. “Ja en tinc prou dels que busquen excuses culturals o sociològiques al que hi passa. Explicar ja és una mica voler excusar”, afirma.

Valls ha denunciat el vel islàmic i s’ha enfrontat a la influència creixent dels Germans Musulmans

El discurs de Valls sobre els perills de la presència creixent d’un islam polític als barris populars correspon, en part, a la realitat i, d’altra banda, no és gens inhabitual. D’aquesta gran por francesa, Valls en fa tant una prioritat política oportunista com un compromís personal, que el durà a denunciar públicament el vel islàmic i a enfrontar-se a les associacions que ell estima promotores de l’islamisme. Com Sarkozy, malda per propiciar un islam de França, oficial i compatible amb la República, a fi de frenar la influència creixent dels Germans Musulmans. Proper a l’assagista feminista [Caroline Fourest](#), Valls acaba combregant amb el [Printemps Républicain](#), un moviment laic, nascut després dels atemptats del 2015 per combatre l’islamisme. Darrerament, a cop de polèmiques estèrils i de declaracions ambigües sobre els musulmans francesos, el moviment s’ha especialitzat en el pànic identitari. Molts membres destacats se n’han allunyat i l’esquerra antiracista ha denunciat la seva pretesa “islamofòbia encoberta”. Si bé, **per Valls, “no s’ha de tenir por que puguin tractar-te d’islamòfob”**.

El neoliberal per decret

Valls, primer ministre de François Hollande a partir del març de 2014, capitalitza la imatge de lideratge i determinació governamentals en resposta a les dues sèries d’atemptats islamistes del 2015. El seu discurs a l’Assemblea francesa del 13 de gener, en record de les víctimes i en defensa de la pàtria en perill, fa de Valls una figura de consens. D’altra banda, el seu **compromís precedent amb el matrimoni homosexual**, que l’havia dut a combatre públicament els moviments més reaccionaris de la societat francesa, li permet seduir una certa opinió d’esquerra rosa, moralment progressista i econòmicament conservadora.

Valls és on volia ser. Prou popular malgrat tot, compta amb una capella de “Valls Boys” al PS i s’ubica al bell mig d’una centralitat política. Al desembre del 2015, en les eleccions regionals, el PS perd la meitat de les seves regions i l’FN, malgrat no obtenir-ne cap, exhibeix uns resultats molt elevats. L’augment d’aquest vot ‘frontista’ i un cert esperit d’unió nacional heretat del trauma dels atemptats animen **Valls a explorar un projecte personal de transversalitat política, trencant l’eix esquerra-dreta, desbordant el marc del PS i de la UMP**, mitjançant una aliança entre els socialistes liberals del PS i la dreta més centrista. Hollande, però, posa un fre als contactes que Valls ja havia establert amb Jean-Pierre Raffarin, antic primer ministre de Jacques Chirac. Aquesta operació Valls, avortada però ben simptomàtica de la indiferència creixent entre les polítiques de l’esquerra i de la dreta de Govern, inspirarà de fet el guió que es dictarà a Macron pocs mesos després.

El calvari de Valls, com el del partit i el del sofert militant socialista, arribarà al 2016. El projecte de reforma constitucional anunciat per Hollande després dels atemptats del novembre del 2015, i que permetia la retirada de la nacionalitat francesa als binacionals nascuts francesos, enverina el final de la legislatura. Si bé una majoria de l’opinió pública francesa sembla favorable a la idea, la

proposta és totalment contrària a la cultura política de l'esquerra. La presidència i l'Executiu són acusats de crispació oportunista i de lliurar-se a una lògica etnicista. Valls ho assumeix i defensarà la reforma. La seva ministra de Justícia, Christiane Taubira, impulsora del matrimoni homosexual, icona de l'esquerra i rival ideològica de Valls, acabarà presentant la dimissió. El primer ministre pot centrar-se ara en la seva darrera reforma neoliberal amb un Govern per fi net de 'frondeurs' esquerranosos i de "superjòs marxistes". Després dels 50 bilions d'euros d'exoneració fiscal a les empreses, **Hollande i Valls estan a punt d'enterrar el poc que queda de socialdemocràcia francesa.**

Com a primer ministre, Valls aplica la darrera reforma neoliberal que deixa a punt d'enterrar el poc que queda de socialdemocràcia francesa

La reforma liberal del Codi laboral provoca una gran guerra interna entre corrents i personalitats del PS. Mentre el partit es trenca per unes falles sísmiques velles de més de tres decennis, **la confrontació entre Valls i Macron** -en aquells moments, ministre d'Economia- **els llança tots dos a una cursa per representar el reformisme neoliberal**, tant per convicció com per ambicions de carrera, sota la mirada atenta dels poders fàctics. Val a dir que Macron esdevé irritant: desmenteix i provoca Valls als mitjans cada dos per tres. Valls, plenament conscient de les intencions i dels poderosos suports del jove ministre, demana a Hollande, diverses vegades, que el destitueixi. Hollande, però, no en fa gens de cas i confia que la baralla de galls acabarà anul·lant la força d'ambdós.

Valls no vol ni pot abandonar terreny al seu rival. **La seva popularitat davalla a totes les enquestes.** A fi d'evitar tot protagonisme de Macron durant els debats parlamentaris del projecte de llei, el primer ministre decideix adoptar la reforma liberal del codi laboral per decret i assumeix tot el desgast polític d'aquest gest autoritari (i de tota la legislatura). Amb aquesta decisió Valls es 'crema' irremeiablement als ulls de l'opinió pública i, per tant, dels poders fàctics. Manuel Valls no podrà encapçalar una operació de transversalitat política, l'operació Macron, que ja no durà el seu nom.

La resta, com es diu, ja és història. Valls es veu forçat a presentar-se a les primàries socialistes per les presidencials de 2017. Les bases, però, no li perdonen la dretització que tant ell com Macron i Hollande han infligit al partit. Després de perdre les primàries, no té cap mania a l'hora de traïr i repudiar tant el candidat socialista Hamon (un altre rocardià) com el partit que li ha donat tota la carrera. **Macron li perdona la vida i li permet de ser reelegit, 'in extremis', diputat a l'Assemblea Nacional** per la seva circumscripció (elecció contestada per la candidata de La France Insoumise, on es van constatar "irregularitats" en diversos col·legis electorals). Així, Valls entra a la majoria parlamentària macronista per la porta del darrere.

L'exprimer ministre francès, Manuel Valls, a la capçalera de la manifestació 'Ara més que mai, seny', convocada a Barcelona per SCC, acompanyat del president de l'entitat, José Rosiñol, i el president Cs, Albert Rivera / JORDI BATALLER - ACN

Un fill de sant Lluís

Valls va arribar a veure la presidència, el somni de tota una vida, a tocar. Malgrat la usura del poder, malgrat la deterioració de la imatge pròpia i del partit propi. Malgrat saber que al poble francès li cuinaven el nou monarca Macron, un nou joquei pel reformisme neoliberal: 15 anys menys i tots els poders fàctics reunits per lloar-ne la figura, per fer-ne la modernitat encarnada, 'start-up' amb futbolí, sucs de fruita i camises per fora.

Quan torna a l'Assemblea Nacional com a simple diputat, l'exprimer ministre fa el discret, li costa somriure, només parla si li ho demanen, molts dels seus companys del PS no el saluden. La [qüestió canaca](#) i la "crisi catalana" li mostren la sortida del purgatori. President de la missió parlamentària d'informació sobre el futur constitucional de Nova Caledònia, Valls incompleix el seu deure de neutralitat tot declarant que l'arxipèlag, a 16.740 km de la metròpoli, ha de romandre francès. La coalició independentista UNI l'acusa de representar la "República colonial i conservadora". Valls l'expert comunicador torna a treure el cap, endega la seva 'tourné' ibèrica com a gran estadista europeu, tot sermonejant amb premonicions i advertències. **La premsa francesa li torna a dedicar una atenció que Valls es cuida d'alimentar: es presenta com un lluitador contra els populismes i en defensa de l'ordre continental.** Els vallsistes de l'Assemblea esperen que tot plegat doni prou aire a l'exprimer ministre caigut per fer-lo tornar al Govern.

A Barcelona, però, Ciutadans li ha assegurat un 25%. Diuen que a Valls li sembla que "ça se tente"; que val la pena provar-ho. Tot i que sap que l'electorat d'ordre que pot tenir encara a França no és gaire internacionalista, ni gaire propens a saludar la tornada del fill pròdig que ha abandonat la pàtria, el mandat i la circumscripció (on tampoc no viu) per lliurar combats en terres llunyanes. A la recerca de l'estatus perdut, però, la temptació d'un retorn en triomf, freda venjança, és potser massa gran.